

Priopćenje

iz EU agencije za droge u Lisabonu

EUROPSKO IZVJEŠĆE O DROGAMA 2020.: OSNOVNE INFORMACIJE

Poremećaji izazvani pandemijom bolesti COVID-19 i razvijeno tržište droga nose nove prijetnje zdravlju i sigurnosti u Europi

(22. rujna 2020., LISABON – Visoka dostupnost svih vrsta droga, proizvodnja droge u Europi i tvari velike potentnosti neki su od problema na koje se **Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA)** danas usredotočio u svojem **Europskom izvješću o drogama 2020.: Trendovi i razvoj** ⁽¹⁾. U svojem najnovijem godišnjem pregledu, kojim se obilježava 25 godina od početka praćenja stanja, agencija opisuje situaciju u području droga na kraju 2019. te najnovije promjene izazvane pandemijom bolesti **COVID-19** početkom 2020.

Nova saznanja koja se ističu u izvješću obuhvaćaju sljedeća pitanja: najveće zabilježene količine zaplijenjenog kokaina i velike količine zaplijenjenog heroina, povećanje proizvodnje sintetičkih droga te probleme povezane s kanabisom velike potentnosti, novim sintetičkim opioidima i tabletama *ecstasy* s visokim sadržajem MDMA-a. Na temelju novih brzih istraživanja koje je proveo **EMCDDA** (proljeće 2020.) ⁽²⁾, u izvješću se istražuju i poremećaji izazvani pandemijom bolesti **COVID-19** povezani s uporabom droga i tržištem droga, koji bi mogli dovesti do dugoročnih posljedica za službe za suzbijanje zlouporabe droga i tijela za izvršavanje zakonodavstva u Europi. Strahuje se da će razvoj inovativnih modela distribucije droga, nastalih tijekom razdoblja zabrane kretanja, te gospodarski učinak pandemije na ranjive zajednice dodatno pridonijeti postojećim problemima povezanim s iznimno velikom opskrbom droga.

Povjerenica Europske komisije za unutarnje poslove Ylva Johansson ističe: „U *Europskom izvješću o drogama za 2020.* ističu se opasnosti koje proizvodnja nedopuštenih droga i trgovina tim drogama predstavljaju za zdravlje i sigurnost građana EU-a. Upravljanje unosnim tržištima droga u rukama zločinačkih organizacija te najveće zabilježene količine zaplijenjenog kokaina i velike količine zaplijenjenog heroina dovode do izražaja stalnu prijetnju koju predstavljaju zločinci koji žele iskoristiti lance opskrbe, pomorske rute i velike luke u svrhe trgovine drogom. Povećana dostupnost svih vrsta nedopuštenih droga dovodi do povećanja zdravstvenih rizika. Nova agenda i akcijski plan EU-a za borbu protiv droga 2021. – 2025. nudi politički i strateški okvir za djelotvoran i sveobuhvatan odgovor na izazove u području sigurnosti i javnog zdravlja povezane s drogom, i to primjenom svih relevantnih instrumenata na lokalnoj i nacionalnoj razini, razini EU-a te međunarodnoj razini.”

Situacija u području droga u Europi do 2020.: osnovne informacije

U okviru ovogodišnje analize prepoznata su sljedeća „ključna pitanja“:

Sve su češća presretanja velikih pošiljki droge – Povećanje broja zapljena velikih količina kokaina, smole kanabisa te, u sve većoj mjeri, heroina, koji se prevoze morskim putem, izaziva razloge za zabrinutost u pogledu infiltriranja zločinačkih organizacija u zakonite lance opskrbe, pomorske rute i velike luke.

Kokain ima sve veću ulogu u europskom problemu u pogledu droga – Povećala se čistoća kokaina i sve je više ljudi koji prvi put započinju tretman. Zaplijenjene količine i broj zapljena dosegnuli su najviše razine ikad zabilježene (181 tona, 110 000 zapljena).

Potencijal za povećanje uporabe heroina i postojeće štetne posljedice izazivaju zabrinutost – Količine heroina zaplijenjenog u EU-u gotovo su se udvostručile od 2017. do 2018. (porast s 5,2 tona na 9,7 tona) i kontinuirano se bilježe navodi o proizvodnji heroina u EU-u. To upućuje na činjenicu da je potreban veći oprez kako bi se prepoznali znakovi povećanog interesa konzumenata za tu vrstu droge. Pristup supstitucijskim terapijama za ovisnost o opioidima u nekim je zemljama i dalje ograničen.

Razumijevanje utjecaja kanabisa velike potentnosti i novih proizvoda na javno zdravlje – Količina THC-a u smoli i biljci kanabisa sada je u prosjeku oko dvaput veća nego što je bila prije deset godina. Zbog toga je potrebno temeljito pratiti tržište sada kada se na njemu javljaju i nove vrste proizvoda od kanabisa (npr. koncentrati, jestivi proizvodi).

Povećana i raznolika proizvodnja droge u Europi – U Europi se i dalje proizvode poznatije i nove droge, za lokalna tržišta i svjetsko tržište, a otkriva se i sve više laboratorija i proizvodnih lokacija te upotrebljava raznolikiji niz kemijskih tvari.

Stalna dostupnost proizvoda koji sadržavaju MDMA velike potentnosti upućuje na potrebu za većom osviještenošću korisnika – Inovacije i povećanje proizvodnje sintetičkih droga u Europi vidljivi su iz neprestane dostupnosti tableta s visokim sadržajem MDMA-a i prahova visokog stupnja čistoće koji su vrlo opasni za zdravlje osoba koje ih konzumiraju. To ističe potrebu za intervencijama usmjerenima na sprječavanje štetnih posljedica uporabe rekreacijskih droga.

Sve složenija situacija na tržištu droga donosi regulatorne probleme i rizike za zdravlje – Čini se da je u nekim zemljama prisutnost manje raširenih i nekontroliranih tvari sve veći problem, a povećavaju se i zaplijenjene količine ketamina, GHB-a i LSD-a te raste zabrinutost u pogledu uporabe dušikova oksida (rajskog plina) i novih benzodiazepina.

Potrebni su novi alati i inovativne strategije za unaprjeđenje liječenja hepatitisa C – Povećanje pristupa uslugama prevencije, testiranja i liječenja hepatitisa C za osobe koje intravenski unose droge ključno je za suzbijanje zaraze u toj skupini. Uvođenje poboljšanih dijagnostičkih tehnika i tehnika nadzora radi prepoznavanja osoba s kroničnom zarazom važno je za usmjeravanje liječenja.

Predoziranje se sve češće javlja kod starijeg stanovništva – Od 2012. do 2018. broj smrtnih slučajeva zbog predoziranja u dobnoj skupini iznad 50 godina povećao se za 75 %, a procjenjuje se da je u EU-u 2018. bilo 8300 smrtnih slučajeva zbog predoziranja. Smrtno slučajeve zbog predoziranja opioidima moguće je spriječiti pravovremenim davanjem naloksona.

Nove psihoaktivne tvari postaju sve prisutniji problem – Tijekom protekle tri godine u Europi se otkrivala otprilike jedna nova psihoaktivna tvar tjedno, a 2019. otkrivene su 53 nove psihoaktivne tvari.

Pojava novih sintetičkih opioida zabrinjavajući je primjer stalne prilagodbe tržišta – Osam je nekontroliranih novih sintetičkih opioida, od kojih su neki iz različitih i novih skupina, prvi put otkriveno 2019. te su izazvali nove razloge za zabrinutost u pogledu javnog zdravlja.

Poremećaji izazvani pandemijom bolesti COVID-19: izazovi

Na temelju rezultata brzih istraživanja koje je proveo EMCDDA, u izvješću se navodi broj službi za suzbijanje zlouporabe droga koje su na početku razdoblja zabrane kretanja bile prisiljene prestati s radom ili ograničiti svoju ponudu, ali su se ipak uspjele prilagoditi i primijeniti inovativna rješenja (npr. uporaba telemedicine) kako bi osigurale brz pristup tretmanima i drugim vrstama potpore. Početni se učinak krize na obrasce uporabe droga odrazio na različite načine, pa su tako zabilježeni znakovi sve manjeg interesa

za tvari koje se obično konzumiraju u društvenim okruženjima (npr. MDMA, kokain), ali i očigledno povećanje uporabe drugih tvari u pojedinim skupinama (npr. kanabis, novi benzodiazepini). Isprva je došlo do poremećaja u opskrbi tvarima na lokalnim tržištima droga, što je dovelo do nestašica i povećanja cijena. Međutim, ublažavanjem mjera ograničavanja socijalnih kontakata moguće je da se stvari vrate u prijašnje stanje.

U izvješću se navodi i da su zločinačke organizacije brzo prilagodile svoj način rada, posebno na razini maloprodaje. Budući da je na prodaju droge na ulici utjecalo ograničenje kretanja, konzumenti i trgovci drogom počeli su se koristiti internetskim kriptotržištima, platformama društvenih mreža te uslugama dostave paketa i dostave na kućnu adresu. Praćenje tržišta droga upućuje na to da se na veleprodajnoj razini učestalost krijumčarenja putničkim zračnim prijevozom smanjila, ali je trgovina pomorskim putem ostala na istoj razini na kojoj je bila prije pandemije. Čini se da ni proizvodnja sintetičkih droga i uzgoj kanabisa u Europi nisu znatnije pogođeni.

Direktor EMCDDA-a Alexis Goosdeel ističe: „Pandemija bolesti COVID-19 imala je trenutačan, snažan učinak na uporabu droga, maloprodajnu opskrbu i usluge te je dovela do izražaja posebne potrebe konzumenata droga. Iako dugoročni učinak ove pandemije tek treba procijeniti, u kratkoročnom smislu već zamjećujemo promjene kao što je veći interes za upotrebu digitalnih tehnologija na tržištu droga i inovacija u tretmanima ovisnosti primjenom e-zdravstva i mobilnog zdravstva. Međutim, moramo imati na umu da bi s posljedicama predmetne krize na gospodarstvo neki pripadnici naših zajednica mogli postati podložniji problemima povezanim s drogama i uključivanju u tržište droga, čime bi se stavio dodatan pritisak na već preopterećene službe. Stoga je od ključne važnosti da brzo utvrdimo i usmjerimo se na nove prijetnje koje mogu proizaći iz ove situacije koja se neprestano mijenja.”

Predsjednica upravnog odbora EMCDDA-a Laura d'Arrigo zaključuje: „Dok objavljujemo ovogodišnje *Europsko izvješće o drogama* i obilježavamo 25 godina otkad je EMCDDA započeo s praćenjem stanja u tom području, suočeni smo s teškim problemom povezanim s drogama, koji dodatno povećavaju učinci pandemije bolesti COVID-19. Europski uravnoteženi pristup situaciji u pogledu droga ključan je u reagiranju na složene prijetnje koje nedopuštene droge predstavljaju za zdravlje i sigurnost. Današnje izvješće služi nam kao podsjetnik da je, više nego ikad prije, objektivna procjena situacije u području droga u Europi ključna u utvrđivanju učinkovitih odgovora i planiranju zajedničkog napretka.”

(¹) Europsko izvješće o drogama (na engleskom jeziku) i sažetak ključnih pitanja (na 24 jezika) dostupni su na www.emcdda.europa.eu/edr2020. Podatci na kojima se izvješće temelji dostupni su u Statističkom biltenu za 2020. www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Referentno razdoblje odnosi se na situaciju u području droga do kraja 2019.

(²) Za više informacija vidjeti www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 i www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources